

Επαναληπτικό διαγώνισμα στα Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού Γ' Λυκείου
* το διαγώνισμα θα διατεθεί σε **όλα** τα τμήματα (διετούς και μονοετούς προετοιμασίας)

ΟΝΟΜΑ: _____ Βαθμός
ΗΜ/ΝΙΑ: Σάββατο, 7 Μαΐου 2022 ΤΜΗΜΑ: _____ ☺ %

Α'. Διδαγμένο κείμενο

διάρκεια: 90-100'

Επίκτητος, Διατριβαί, Β' 10. 1-4

Σκέψαι τίς εἶ. Τὸ πρῶτον ἄνθρωπος, τοῦτο δ' ἔστιν οὐδὲν ἔχων κυριώτερον προαιρέσεως, ἀλλὰ ταύτη τὰ ἄλλα ὑποτεταγμένα, αὐτὴν δ' ἀδούλευτον καὶ ἀνυπότακτον. Σκόπει οὖν, τίνων κεχώρισαι κατὰ λόγον. Κεχώρισαι θηρίων, κεχώρισαι προβάτων. Ἐπὶ τούτοις πολίτης εἶ τοῦ κόσμου καὶ μέρος αὐτοῦ, οὐχ ἔν τῶν ὑπηρετικῶν, ἀλλὰ τῶν προηγουμένων· παρακολουθητικός γὰρ εἶ τῇ θεῖα διοικήσει καὶ τοῦ ἑξῆς ἐπιλογιστικός. Τίς οὖν ἐπαγγελία πολίτου; Μηδὲν ἔχειν ἰδίᾳ συμφέρον, περὶ μηδενὸς βουλευέσθαι ὡς ἀπόλυτον, ἀλλ' ὥσπερ ἄν, εἰ ἡ χεὶρ ἢ ὁ πούς λογισμὸν εἶχον καὶ παρηκολούθουν τῇ φυσικῇ κατασκευῇ, οὐδέποτ' ἂν ἄλλως ὠρμησαν ἢ ὠρέχθησαν ἢ ἐπανενεγκόντες ἐπὶ τὸ ὅλον.

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας το γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

- α. Η πρωταρχική ιδιότητα κάθε ανθρώπου είναι αυτή του πολίτη.
β. Ο άνθρωπος ξεχωρίζει τόσο από τα άγρια όσο και από τα ήμερα ζώα.
γ. Ο πολίτης δεν πρέπει να θεωρεί τον εαυτό του μέρος του κόσμου αλλά ηγέτη αυτού.

(μονάδες 6)

A2. α. «αὐτὴν δ' ἀδούλευτον καὶ ἀνυπότακτον»: Σε ποια λέξη του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η αντωνυμία «αὐτήν»;

β. «οὐδέποτ' ἂν ἄλλως ὠρμησαν ἢ ὠρέχθησαν ἢ ἐπανενεγκόντες ἐπὶ τὸ ὅλον.» Με βάση τη μετάφραση του κειμένου, ποιες είναι οι δύο διαφορετικές χρήσεις του «ἢ» στο συγκεκριμένο χωρίο;

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

B1. Ποια είναι η πρωταρχική ιδιότητα του ανθρώπου και το πιο βασικό χαρακτηριστικό του σύμφωνα με το κείμενο;

Μονάδες 10

B2. «Σκόπει οὖν, τίνων κεχώρισαι κατὰ λόγον. Κεχώρισαι θηρίων, κεχώρισαι προβάτων.» Με βάση το δοθέν χωρίο, να σχολιάσετε την ειδοποιό διαφορά του ανθρώπου από τα ζώα (μον. 4) και να παρουσιάσετε τρεις (3) γλωσσικές επιλογές του Επίκτητου που αποδεικνύουν ότι το ύφος του κειμένου είναι προτρεπτικό και ο λόγος άμεσος (μον. 6).

Μονάδες 10

B4.α. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιό σας καθεμιά αρχαία ελληνική λέξη της **Στήλης Α** με την ετυμολογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της **Στήλης Β** (στη **Στήλη Β** περισεύουν δύο λέξεις).

Στήλη Α'	Στήλη Β'
1. βουλευέσθαι	α. διηνεκής
2. πούς	β. αρχιεπίσκοπος
3. άνυπότακτον	γ. βουλευτικός
4. συμφέρον	δ. ρήση
5. λόγον	ε. συμβουλή
6. σκέψαι	στ. φήμη
	ζ. ταξίδι
	η. εμπόδιο

(μονάδες 6)

B4.β. Για καθεμιά από τις δύο παρακάτω λέξεις να γράψετε μία περίοδο λόγου στα νέα ελληνικά, όπου η ίδια λέξη, στο ίδιο μέρος του λόγου, σε οποιαδήποτε μορφή της (πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο), χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: «**προηγούμενων**», «**κατασκευή**». (μονάδες 4) Μονάδες 10

B4. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη:

1. Ο Σωκράτης έστρεψε τον φιλοσοφικό στοχασμό στην πρώτη αρχή της δημιουργίας.
2. Η οριστική απομάκρυνση του Πλάτωνα από οποιαδήποτε φιλοδοξία συμμετοχής στα κοινά της Αθήνας οφείλεται στο γεγονός ότι ανέλαβε να διδάξει την πολιτική αρετή και σοφία στον νεαρό τύραννο των Συρακουσών Διονύσιο Ι.
3. Κατά τον Πλάτωνα η ιδέα της δικαιοσύνης σημαίνει ο καθένας να πράττει αυτό για το οποίο είναι πλασμένος και καταλλήλως εκπαιδευμένος.
4. Για τον ορισμό της ευδαιμονίας ο Αριστοτέλης επηρεάστηκε από τον Εύδοξο τον Κνίδιο και τους άλλους ακαδημεικούς.
5. Τα Ηθικά Νικομάχεια τελειώνουν με τη φράση «**Ας αρχίσουμε λοιπόν τον λόγο μας.**» Μονάδες 10

B5. Να συγκρίνετε την άποψη του Επίκτητου για την αποστολή του πολίτη με την αυτήν που εκφράζει το ποιητικό υποκείμενο στο παρακάτω απόσπασμα από το ποίημα του Τάσου Λειβαδίτη.

Τάσος Λειβαδίτης, *Αν θέλεις να λέγεται άνθρωπος*

Αν θέλεις να λέγεται άνθρωπος
δεν θα πάψεις ούτε στιγμή ν' αγωνίζεσαι για την ειρήνη και
για το δίκαιο. [...]

Δεν έχεις καιρό
δεν έχεις καιρό για τον εαυτό σου
αν θέλεις να λέγεται άνθρωπος.

Αν θέλεις να λέγεται άνθρωπος
μπορεί να χρειαστεί ν' αφήσεις τη μάνα σου, την αγαπημένη
ή το παιδί σου.
Δε θα διστάσεις.

Το ξέρω, είναι όμορφο ν' ακούς μια φουσαρμόνικα το βράδυ,
να κοιτάς έν' άστρο, να ονειρεύεσαι
είναι όμορφο σκυμένος πάνω απ' το κόκκινο στόμα της αγάπης σου
Να την ακούς να σου λέει τα όνειρα της για το μέλλον.
Μα εσύ πρέπει να τ' αποχαιρετήσεις όλ' αυτά και να ξεκινήσεις
γιατί εσύ είσαι υπεύθυνος για όλες τις φουσαρμόνικες του κόσμου,
για όλα τ' άστρα, για όλες τις λάμπες και
για όλα τα όνειρα
αν θέλεις να λήγεις άνθρωπος.

Τάσος Λειβαδίτης, Ποίηση, Κέδρος, Αθήναι 1979, σ. 121-124

Μονάδες 10

Β'. Αδίδακτο Θέμα

διάρκεια: 50 - 60'

Θουκυδίδου, Ξυγγραφή Ιστοριών, 1.144.1 – 1.145.1

Thucydides, Historiae, vol. I, Oxford Univ. Press

Λίγο πριν από το ξέσπασμα του Πελοποννησιακού Πολέμου, οι Λακεδαιμόνιοι υπέβαλαν στους Αθηναίους την πρότασή τους για ειρήνη, με τους εξής όρους: α) να σταματήσουν οι Αθηναίοι την πολιορκία της Ποτίδαιας, β) να απελευθερώσουν την Αίγινα και γ) να καταργήσουν το Μεγαρικό ψήφισμα, βάσει του οποίου τα Μέγαρα αποκλείονταν από τα λιμάνια και την αγορά της Αθήνας. Το λόγο στην αθηναϊκή Εκκλησία του Δήμου λαμβάνει ο Περικλής για να εκθέσει τους προβληματισμούς του και να παρουσιάσει ένα εκτενές σχέδιο δράσης. Στο παρόν απόσπασμα, εισηγείται στους Αθηναίους τους όρους που θα πρέπει να θέσουν οι ίδιοι πια στους Λακεδαιμονίους, απαντώντας έτσι στην παραπάνω πρόταση των τελευταίων.

144. [1] «Πολλά δὲ καὶ ἄλλα ἔχω ἐς ἐλπίδα τοῦ περιέσεσθαι, ἣν ἐθέλητε ἀρχὴν τε μὴ ἐπικτᾶσθαι ἅμα πολεμοῦντες καὶ κινδύνους αὐθαιρέτους μὴ προστίθεσθαι· μᾶλλον γὰρ πεφόβημαι τὰς οἰκείας ἡμῶν ἁμαρτίας ἢ τὰς τῶν ἐναντίων διανοίας. [2] Ἄλλ' ἐκεῖνα μὲν καὶ ἐν ἄλλῳ λόγῳ ἅμα τοῖς ἔργοις δηλωθήσεται· νῦν δὲ τούτοις ἀποκρινάμενοι ἀποπέμψωμεν, Μεγαρέας μὲν ὅτι ἐάσομεν ἀγορᾶ καὶ λιμέσι χρῆσθαι, ἣν καὶ Λακεδαιμόνιοι ξενηλασίας μὴ ποιῶσι μήτε ἡμῶν μήτε τῶν ἡμετέρων ξυμμάχων (οὔτε γὰρ ἐκεῖνο κωλύει ἐν ταῖς σπονδαῖς οὔτε τόδε), τὰς δὲ πόλεις ὅτι αὐτονόμους ἀφήσομεν, εἰ καὶ αὐτονόμους ἔχοντες ἐσπεισάμεθα, καὶ ὅταν κἀκεῖνοι ταῖς ἑαυτῶν ἀποδῶσι πόλεσι μὴ σφίσι [τοῖς Λακεδαιμονίοις] ἐπιτηδείως αὐτονομεῖσθαι, ἀλλ' αὐτοῖς ἐκάστοις ὡς βούλονται· δίκας τε ὅτι ἐθέλομεν δοῦναι κατὰ τὰς ξυνηθήκας, πόλεμον δὲ οὐκ ἄρξομεν, ἀρχομένους δὲ ἀμννούμεθα. Ταῦτα γὰρ δίκαια καὶ πρέποντα ἅμα τῆδε τῇ πόλει ἀποκρίνασθαι. [3] Εἰδέναι δὲ χρῆ ὅτι ἀνάγκη πολεμεῖν, ἣν δὲ ἐκούσιοι μᾶλλον δεχόμεθα, ἥσσον ἐγκεισομένους τοὺς ἐναντίους ἔξομεν, ἕκ τε τῶν μεγίστων κινδύνων ὅτι καὶ πόλει καὶ ιδιώτῃ μέγισται τιμαὶ περιγίγνονται. [4] Οἱ γοῦν πατέρες ἡμῶν ὑποστάντες Μήδους καὶ οὐκ ἀπὸ τοσῶνδε ὀρμώμενοι, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἐκλιπόντες, γνώμη τε πλέονι ἢ τύχῃ καὶ τόλμῃ μείζονι ἢ δυνάμει τόν τε βάρβαρον ἀπέωσαντο καὶ ἐς τάδε προήγαγον αὐτά. Ὡν οὐ χρῆ λείπεσθαι, ἀλλὰ τοὺς τε ἐχθροὺς παντὶ τρόπῳ ἀμύνεσθαι καὶ τοῖς ἐπιγυνομένοις πειραῶσθαι αὐτὰ μὴ ἐλάσσω παραδοῦναι.» 145. [1] ὁ μὲν Περικλῆς τοιαῦτα εἶπεν, οἱ δὲ Αθηναῖοι νομίσαντες ἄριστα σφίσι παραινεῖν αὐτὸν ἐψηφίσαντο ἃ ἐκέλευε [...].

Λεξιλόγιο

- ✓ Ξενηλασίαι : *οι απελάσεις ξένων.*
- ✓ ἀπέωσαντο (ἀόριστος) < ἀπό + ὠθέομαι-οὔμαι : *απωθώ.*

Γ1. Να **μεταφράσετε** το απόσπασμα από τις §§ 144. 1-2, «Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔχω ἐς ἐλπίδα τοῦ περιέσεσθαι, ἅμα τοῖς ἔργοις δηλωθήσεται». Μονάδες 10

Γ2. Να αναφέρετε με ποιους **όρους** θα πρέπει, κατά την άποψη του Περικλή, να δηλώσουν οι Αθηναίοι ότι αποδέχονται την **πρόταση ειρήνης** που τούς υπέβαλαν νωρίτερα οι Λακεδαιμόνιοι. Μονάδες 10

Γ3.α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

- ἄρξομεν: το **β' ενικό** πρόσωπο της **Προστακτικής** του μέσου Παρακειμένου.
- νομίσαντες: το **β' ενικό** πρόσωπο της **Ευκτικής** του **Μέλλοντα** στην ίδια φωνή.
- Περικλής: την **κλητική** του ενικού αριθμού.
- τοιαῦτα : τη **γενική πληθυντικού** του **θηλυκού** γένους της αντωνυμίας.
- τὰς οἰκείας : την **ονομαστική** του **ίδιου** αριθμού.

Γ3.β. «Οἱ γοῦν πατέρες ἡμῶν ὑποστάντες Μήδους καὶ οὐκ ἀπὸ τοσῶνδε ὀρμώμενοι, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἐκλιπόντες, γνώμη τε πλέονι ἢ τύχη καὶ τόλμη μείζονι ἢ δυνάμει τόν τε βάρβαρον ἀπέωσαντο καὶ ἐς τάδε προήγαγον αὐτά. Ὦν οὐ χρή λείπεσθαι, ἀλλὰ τούς τε ἐχθρούς παντὶ τρόπῳ ἀμύνεσθαι καὶ τοῖς ἐπιγιγνομένοις πειρᾶσθαι αὐτὰ μὴ ἐλάσσω παραδοῦναι.»:

- Να εντοπίσετε τρία (3) **παραθετικά** και να αντικαταστήσετε τον κάθε τύπο στον **θετικό** βαθμό.
- Να εντοπίσετε δύο (2) τύπους **ρημάτων** της **δεύτερης συζυγίας** και να γράψετε το **β' ενικό** πρόσωπο της **οριστικής** Ενεστώτα στην ενεργητική φωνή. Μονάδες 10

Γ4.α. Αφού μελετήσετε τα παρακάτω αποσπάσματα, να γράψετε τη **συντακτική** λειτουργία των **όρων** που έχουν επισημανθεί:

- «Ἄλλ' ἐκεῖνα μὲν καὶ ἐν ἄλλῳ λόγῳ ἅμα τοῖς ἔργοις δηλωθήσεται · νῦν δὲ τούτοις ἀποκρινάμενοι ἀποπέμψωμεν, Μεγαρέας μὲν ὅτι ἐάσομεν ἀγορᾶ καὶ λιμέσι χρῆσθαι, ἦν καὶ Λακεδαιμόνιοι Ξενηλασίας μὴ ποιῶσι μήτε ἡμῶν μήτε τῶν ἡμετέρων Ξυμμάχων [...]»
- «Ὁ μὲν Περικλῆς τοιαῦτα εἶπεν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι νομίσαντες ἄριστα σφίσι παραινεῖν αὐτὸν ἐψηφίσαντο ἃ ἐκέλευε [...]»

Γ4.β. «Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔχω ἐς ἐλπίδα τοῦ περιέσεσθαι, ἦν ἐθέλητε ἀρχὴν τε μὴ ἐπικτᾶσθαι ἅμα πολεμοῦντες καὶ κινδύνους αὐθαιρέτους μὴ προστίθεσθαι»:

- Να μετατρέψετε τον **ευθύ** λόγο σε **πλάγιο** (με κάθε δυνατό τρόπο), εξαρτώντας το παραπάνω απόσπασμα από τη φράση: **Περικλῆς εἶπε(ν)**. Μονάδες 10

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ • ΕΡΡΩΣΘΕ !!!

... και πάμε δυνατά για Πανελλαδικές !!!